

Bezienswaardigheden op de Veluwe

Gerjan Crebolder

< Deel 1 >

De Veluwe is een overwegend beboste landstreek in de Nederlandse provincie Gelderland en met 1000 vierkante kilometer het grootste natuurgebied van Nederland.

Nederland heeft misschien wel het hoogste aantal musea, oudheidkamers en grote, voor het publiek te bekijken particuliere verzamelingen ter wereld. Tenminste, in verhouding tot de grootte van het land natuurlijk. Al die door de overheid of particulieren bijeengebrachte collecties hebben een thema: geschiedenis, kunst, kunstnijverheid, techniek, dieren, noem maar op. Daarnaast kennen we industrieel erfgoed waaronder ook oude voertuigen worden gerekend en daarnaast bijvoorbeeld organisaties die zich bezighouden met het behoud van oude dierenrassen of planten en bomen.

Alleen al in de gemeente Barneveld bestaan vier officiële musea. Het al in de 19de eeuw opgerichte Museum Nairac (<https://nairac.nl/>), in het centrum van het dorp, is gewijd aan de eeuwenoude geschiedenis van de gemeente en de regio en organiseert daarnaast wisseltentoonstellingen op het gebied van kunst en geschiedenis. Omdat de regio Barneveld sinds het einde van de 19de eeuw bekend staat door de pluimveehouderij werd 40 jaar geleden hier het Nederlands Pluimveemuseum (<https://www.pluimveemuseum.nl/>) gevestigd. Niet ver daar vandaan staat het Borduurmuseum ‘t Losse Steekje’ (<http://borduurmuseum.nl/>) en aan de weg tussen Voorthuizen en Terschuur staat het Oude Ambachten en Speelgoedmuseum (<https://www.ambachtenmuseum.nl/>). In Stroe staat de voormalige Rijks Zaadeest die een paar jaren geleden helemaal gerestaureerd en waar je nu kan zien hoe uit dennenappels dennenzaad wordt gewonnen. Aan de Scherpenzeelseweg staat de boerderij ‘De Grote Glind’ (<https://www.degroteglind.nl/>) waar veel oude landbouwwerktuigen te zien zijn maar ook andere voertuigen, oude kleding en voorwerpen die met de Tweede Wereldoorlog te maken hebben. Ook in Stroe laat de bewoonster van een oude boerderij graag haar verzamelde voorwerpen zien die met het vroegere leven op het platteland te maken hebben. Behalve de hiervoor genoemde toeristische trekpleisters kent Barneveld nog twee bijzondere ‘verzamelingen’ zoals het jaarlijkse zandsculpturenfestival bij de Beeldentuin in Garderen (<https://beeldentuin.nl/>) en, helaas niet vrij toegankelijk, de kleine dierentuin bij de Aeres-school in Barneveld. Die school heeft als enige onderwijsinstelling in Nederland een dierentuinvergunning. Hier worden bijvoorbeeld jonge mensen opgeleid om later te gaan werken in een dierentuin, safaripark of een gespecialiseerde dierenwinkel.

Ook buiten Barneveld zijn er in de Gelderse Vallei nogal wat dorpen die een eigen museum of oudheidkamer hebben zoals Lunteren (<https://museumlunteren.nl/>) bijvoorbeeld of, wat verder weg, Otterlo dat een interessant tegelmuseum heeft en natuurlijk het Kröller Müller-museum (<https://krollermuller.nl/>) in het nationaal park De Hoge Veluwe (<https://www.hogeveluwe.nl/>), waar veel schilderijen van Vincent van Gogh en andere impressionisten te bewonderen zijn. In dat zelfde park staat het jachtslot Sint Hubertus dat ook kan worden bezichtigd.

Van Barneveld naar het noorden komen we terecht in Nijkerk, een voormalig havenstadje aan de eveneens niet meer bestaande Zuiderzee. Nijkerk heeft een eigen stadsmuseum (<https://www.museumnijkerk.nl/>) en bovendien kun je daar het stoomgemaal Arkemheen (<https://www.stoomgemaal-arkemheen.nl/>) bezoeken dat nog volledig in werking kan worden gebracht. Nijkerk heeft een hele mooie 16de eeuwse kerktoeren met een groot carillon. Tussen Nijkerk en Putten ligt het landgoed 'Salentein'. Ooit was het een groot landhuis, tegenwoordig een restaurant en bodega. Enkele kilometers verderop ligt het landgoed 'Oldenaller', ook ooit een landhuis maar nu een sjiek appartementengebouw. In Putten staat het 17de eeuwse landhuis 'De Vanenburg'. Ook dit was ooit een landhuis, later werd er de uit Barneveld afkomstige Stafschool Bescherming Bevolking in gevestigd en thans is het een hotel, restaurant, vergader- en trouwlocatie. De Vanenburg ligt buiten het dorp Putten waar in 1944 het overgrote deel van de mannelijke bevolking door de Duitsers werd weggevoerd als represaille voor een aanslag van het verzet op een hoge Duitse officier. Daarna werd het dorp grotendeels in brand gestoken. Van de weggevoerde mannen keerde er maar weinig terug. Vlakbij Putten ligt het in 1848 gestichte landgoed 'Schovenhorst' met vier grote verzamelingen bomen. De museumboerderij 'Mariahoeve' (<https://mariahoeveputten.nl/>) geeft de bezoeker een indruk van het boerenleven zoals zich dat vroeger afspeelde. Museum 'De Tien Malen' (<https://detienmalen.nl/>) laat de geschiedenis van Putten en omgeving zien.

Van Putten naar Ermelo is het niet ver. Daar staat museum 'Het Pakhuis', (<https://hetpakhuisermelo.nl/>) met veel archeologie en natuurhistorie van deze gemeente. Naast het museum staat de molen 'De Koe' die samen een monumentale status hebben. Vlak buiten het dorp ligt de in Jugendstil gebouwde villa 'Oud Groevenbeek', het is een rijksmonument en je kunt er nu een luxe hotelsuite huren of zelfs het hele gebouw. De villa ligt in een prachtige tuin waar vroeger groenten en fruit werden geteeld. Vanaf de heuvel loop je naar de kasteelachtige watertoren uit 1912 en de druivenkas uit 1915. Hierin groeien de druiven die worden gebruikt voor de eigen landgoedwijn 'Chateau Oud Groevenbeek'. Van Ermelo rijden we naar Harderwijk waar deel twee van deze korte serie begint.

